

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Advies 2018/11

De Federale Adviesraad voor Ouderen, opgericht krachtens de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen en waarvan de leden benoemd zijn bij het koninklijk besluit van 13 november 2012 houdende benoeming van de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen, heeft tot taak om op eigen initiatief, op verzoek van de federale regering of op verzoek van een Wetgevende Kamer advies uit te brengen over de tot de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden met betrekking tot de pensioenen, de gelijkheid van kansen, de sociale integratie en de bestrijding van de kansarmoede, de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg en de mobiliteit.

Met toepassing van artikel 3 §3,1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de Federale Adviesraad voor Ouderen volgend advies uit:

ADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN BETREFFENDE DE ALGEMENE BELEIDSNOTA PENSIOENEN VAN 17 OKTOBER 2018

SITUERING VAN HET ADVIES

De wet van 8 maart 2007 tot instelling van de Federale Adviesraad voor ouderen bepaalt in zijn artikel 3, §2, “de Adviesraad bespreekt jaarlijks de beleidsverklaring van de regering met betrekking tot de materies die verband houden met de ouderen”

Na voorbereiding ervan in de Commissie Pensioenen heeft de Raad een bespreking gewijd aan de algemene beleidsnota inzake pensioenen van 17 oktober 2018.

ADVIES

Deel 1 - De duurzaamheid van ons pensioensysteem garanderen

1. Pensioen met punten

De FAVO herhaalt haar standpunt dat de invoering van een pensioen met punten niet overhaast mag gebeuren.

Een puntensysteem is geen doel op zich maar een manier om bepaalde hervormingen door te voeren. Er zijn ook andere manieren.

Een pensioenhervorming moet worden voorafgegaan door een breed en diepgaand maatschappelijk debat, waaraan iedereen volwaardig kan deelnemen: inrichters en (toekomstige) gebruikers. Dit maatschappelijk debat mag niet beperkt blijven tot de traditionele gesprekspartners, maar moet in principe iedere burger bereiken zodat een breed draagvlak wordt gecreëerd.

De FAVO verwacht actief betrokken te worden bij de besprekingen hiervan in het Nationaal Pensioencomité.

Een systeem met punten of een diepgaande pensioenhervorming mag niet leiden tot een uitholling van de pensioenen.

Het feit dat punten pas helemaal op het einde van de loopbaan in euro's worden omgezet, leidt tot een te grote onzekerheid.

2. Halftijds pensioen

Eenzijds vindt de FAVO het positief dat men een systeem ontwikkelt van halftijds pensioen, maar anderzijds vindt de FAVO het jammer dat deze mogelijkheid pas zou bestaan vanaf de leeftijd van het vervroegd pensioen. De toegangsvoorwaarden zijn voor de FAVO te streng.

Voor de FAVO mag het deeltijds pensioen niet beperkt blijven tot slechts één mogelijkheid: 50 % van het pensioen. In de drie pensioenstelsels moet het ook mogelijk zijn om het pensioen voor 1/3, 1/4, of 1/5 op te nemen.

Om te kunnen genieten van deze nieuwe regeling moet de betrokkene, gedurende de laatste 12 maanden voorafgaand aan de maand van de pensioenaanvraag, tewerkgesteld geweest zijn a rato van 80 % van een voltijdse betrekking.

Deze voorwaarde heeft tot gevolg dat vele oudere werknemers, en voornamelijk vrouwen, geen toegang krijgen tot het deeltijds pensioen. Dit wordt bevestigd door internationale studies (Eurofound). Het betreft mensen die in het stelsel tijdskrediet eindeloopbaan of loopbaanvermindering zitten, ofwel vrijwillig deeltijds aan het werk zijn op het einde van hun loopbaan. Deze categorie bestaat veelal uit mensen met gezondheidsklachten en mensen die zorgtaken voor hun familie opnemen. Nochtans zouden juist zij voordeel moeten kunnen halen uit een deeltijds pensioen.

De FAVO vraagt een vermindering van het percentage van een voltijdse betrekking gedurende de laatste 12 maanden vóór de ingangsdatum van het pensioen.

Een bijkomende toegangsvoorwaarde bestaat erin dat er een effectieve tewerkstelling moet zijn. Het deeltijds pensioen is daarom niet toegankelijk voor onvrijwillig werklozen, langdurig zieken of SWT-ers.

De FAVO vraagt dat een deeltijds rustpensioen ook toegankelijk is voor deze categorieën.

De FAVO kan evenmin akkoord gaan met het voornemen dat een halftijds pensioen niet kan worden toegekend aan een gerechtigde op een gezinspensioen.

Wat de FAVO betreft, mag de inrichting van een deeltijds pensioen geen enkele afbreuk doen aan de bestaande vormen van landingsbanen en uitstapmogelijkheden. Het deeltijds pensioen moet zich beperken tot een bijkomend alternatief om de periode van de eindeloopbaan te dynamiseren zodat men bijkomende pensioenrechten kan opbouwen.

De FAVO vraagt naar de nodige fiscale omkadering, met name met betrekking tot de fiscale vrijstelling op pensioen, zodat een eventuele keuze voor het deeltijds pensioen fiscaal niet wordt bestraft.

De FAVO wijst er tevens op dat de invoering van een deeltijds pensioen geen negatieve invloed mag hebben op de verdere opbouw van pensioenrechten.

Personen die na de ingangsdatum van het deeltijds pensioen volledig werkloos worden, of een ziekte-uitkering ontvangen, mogen niet verplicht worden om het pensioen voltijds op te nemen.

Deel 2 - Versterken van de link tussen de gepresteerde beroepsloopbaan en het pensioen

1. Gelijkgestelde perioden

Gelijkgestelde perioden vormen een essentieel onderdeel van het solidaire karakter van het pensioenstelsel, en bij uitbreiding van de sociale zekerheid.

De FAVO is van mening dat de huidige regeling betreffende de gelijkgestelde dagen niet verder mag worden afgebouwd. Deze perioden vormen een belangrijk vangnet voor duizenden actieven.

2. Zware beroepen

In het kader van de “zware beroepen” verwijst de FAVO naar haar eerder standpunt.

Het is noodzakelijk dat er snel duidelijkheid komt, en doet daarom een oproep tot een snel akkoord via sociaal overleg.

Het is van belang dat de criteria om als zwaar beroep te worden aanzien, op dezelfde wijze worden toegepast in alle pensioenstelsels.

De FAVO betreurt dat de belasting van mentale of emotionele aard slechts in aanmerking wordt genomen in combinatie met één van de andere aangenomen criteria, en vraagt dat de regering hierop terugkomt.

De Raad van State gaf al aan dat dit kan leiden tot ongelijke behandeling.

De FAVO stelt voor om de onder zware arbeidsomstandigheden gepresteerde arbeidstijd te vermenigvuldigen met een coëfficiënt (hoger dan 1), teneinde sneller aan de minimale loopbaanvoorwaarden te voldoen om een vervroegd pensioen te kunnen opnemen.

De pensioenberekening dient in een correctie te voorzien om een mogelijk pensioenverlies te voorkomen.

Het pensioen, toegekend op basis van de nieuwe bepalingen, moet altijd minstens gelijk zijn aan het pensioen dat men zou ontvangen hebben op basis van de huidige wetgeving op de vroegst mogelijke ingangsdatum van het pensioen.

De FAVO is van mening dat werkgevers moeten worden aangemoedigd om, door middel van aanpassingen in de werkorganisatie, zware arbeidsomstandigheden om te buigen naar niet-zware arbeidsomstandigheden. Laat de werkgever dit na, dan kunnen de sociale zekerheidsbijdragen die nodig zijn voor de versnelde loopbaanopbouw van deze werknemers, ten laste worden gelegd van deze werkgever. Zo wordt de werkgever gesensibiliseerd om snel deze werkomstandigheden aan te passen, waardoor de job een werkbare job wordt en de extra sociale zekerheidsbijdrage verdwijnt.

Deel 3 - Geleidelijk aan harmoniseren van de pensioenstelsels

De FAVO stelt vast dat bij een harmonisering van pensioenstelsels deze harmonisering veel te vaak bestaat uit een beweging van “boven naar beneden”.

1. Afschaffing van de bijzondere stelsels van de militairen en het rijdend personeel van de NMBS

De afschaffing van deze bijzondere pensioenstelsels zou parallel gebeuren met het in aanmerking nemen van de zwaarte van de functie.

De FAVO vreest dat hierdoor onterecht beslag wordt gelegd op een gedeelte van het budget voorzien voor de zware beroepen.

2. Afschaffing van de preferentiële tantièmes

De invoering van deze maatregelen in het kader van een geleidelijke harmonisering van de pensioenstelsels, moet rekening houden met de pensioenverwachtingen die zijn gegeven aan de huidige betrokken medewerkers.

Deel 4 – Een pensioenstelsel garanderen dat performant is op sociaal vlak

1. Herwaardering van de laagste pensioenen

De FAVO betreurt dat de algemene beleidsnota inzake pensioenen geen aandacht heeft voor de oudste pensioenen, waarvoor een inhaalbeweging zich opdringt om de welvaartsachterstand weg te werken.

2. Vermindering van de solidariteitsbijdrage

De FAVO neemt akte van de plannen om de solidariteitsbijdrage voor de hogere pensioenen te verminderen met 25 %.

Deze maatregel verhoogt de koopkracht van de betrokken gepensioneerden.

Volgens een financiële raming, gebaseerd op de pensioenbetalingen van alle wettelijke pensioenen van januari 2018, vertegenwoordigt deze maatregel een vermindering van de inkomsten met 82 miljoen euro op jaarbasis.

De FAVO vraagt dat er met zorg wordt nagedacht over de compensatie van deze inkomsten. Het mag niet tot gevolg hebben dat andere lagere pensioenen, nu noch in de toekomst, hierdoor onder druk komen te staan.

De omzetting van een kapitaal uit de 2e pijler naar een fictieve rente gebeurt op basis van een rentevoet die niet meer in overeenstemming is met de huidige van toepassing zijnde rentevoeten. De FAVO vraagt dringend een aanpassing van de gebruikte rentevoet.

3. Hervorming van het pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid

De FAVO stelt vast dat de medische instanties de beslissing tot pensionering, in geval van lichamelijke ongeschiktheid, gedurende 2 jaar moeten uitstellen.

De FAVO twijfelt aan de effectiviteit van een systeem tot professionele re-integratie van de betrokken ambtenaren. Ambtenaren met een beperkte loopbaan zullen ook dan nog een laag pensioen ontvangen wanneer deze pensionering vroegtijdig ingaat.

Deel 5 – Optrekken van de vervangingsratio door het veralgemenen van de tweede pijler

De FAVO herhaalt haar standpunt dat een sterke eerste pijler, gebouwd op solidariteit absolute voorrang moet blijven krijgen op alle andere vormen van aanvullende systemen.

Een aanvullend pensioen moet een recht zijn voor iedere werknemer.

De invoering van een vrij aanvullend pensioen voor werknemers vindt de FAVO een foutief signaal.

Enerzijds zal deze maatregel mogelijk de aanmoediging bij de werkgevers ontnemen om een tweede pijlerpensioen te voorzien voor alle werknemers.

Anderzijds, enkel werknemers die over voldoende financiële middelen beschikken waardoor ze de luxe hebben nog te kunnen sparen, kunnen vrijwillig een deel van deze middelen investeren in een vrij aanvullend pensioen.

Aanvullende pensioenstelsels voor werknemers en contractuele ambtenaren in de tweede pijler worden gefinancierd door werkgevers- en werknemersbijdragen.

De bijdragepercentages moeten voldoende hoog zijn om de lage vervangingsratio van de eerste pijler aan te vullen.

De Algemene Beleidsnota Pensioenen besteedt weinig aandacht aan de hoogte van het aanvullend pensioen en de bijdrageproblematiek die ermee samenhangt.

De regering moet erop toezien dat het bijdrageniveau, in overleg met de sociale partners, voldoende is. De FAVO beschouwt een percentage van 3% als onvoldoende.

Iedereen die een aanvullend pensioen in de tweede pijler opbouwt, moet zeker zijn dat zijn/haar pensioenkapitaal beschermd wordt. Zij mogen niet het slachtoffer worden van overnames van maatschappijen of mogelijke faillissementen.

De FAVO is van oordeel dat een degelijke bescherming in de wet moet worden ingeschreven.

De noodzakelijke democratisering en de uitbouw van de aanvullende pensioenen mag er niet toe leiden dat de wettelijke pensioenen (1ste pijler) hierdoor worden afgebouwd.

Deel 6 – De dienstverlening voor de burger verbeteren

1. Ontwikkeling van mypension.be

De FAVO waardeert de geleverde inspanningen om van Mypension.be een nuttig en betrouwbaar instrument te maken.

Helaas hebben niet alle gepensioneerden toegang tot MyPension.be, wegens gebrek aan PC, internetaansluiting, kaartlezer, ... of interesse. De FAVO vraagt daarom een grotere toegankelijkheid van het systeem, door eveneens toegang te verlenen aan bepaalde professionelen of aan door de gepensioneerde gekozen diensten (bvb. vakbonden, ziekenfonds, ...). Het toegangsbeleid tot de digitale dossiers van de FOD Sociale Zekerheid of van de FOD Financiën kunnen als inspiratiebron worden gebruikt.

2. Verbetering van de performantie van de communicatiekanalen met de burger

Voor de FAVO is een gemakkelijk toegankelijke communicatie tussen burger/gebruiker en de FPD een noodzaak.

De FAVO hoopt daarom dat een verbeterde telefonische bereikbaarheid niet beperkt blijft tot de gerechtigden die in België wonen en verblijven. Ook vanuit het buitenland moeten alle pensioeninstellingen gemakkelijk en gratis telefonisch bereikbaar zijn.

Algemeen

De FAVO is bezorgd over het feit dat ze, als vertegenwoordiger van de gepensioneerden:

- niet betrokken wordt bij de werkzaamheden van het Nationaal Pensioencomité;
- niet, of in het beste geval te laat, in bezit wordt gesteld van noodzakelijke documenten.

Deze omstandigheden leiden er toe dat de FAVO in haar wettelijke opdracht, het uitbrengen van adviezen, sterk wordt gehinderd.

Goedgekeurd tijdens de algemene vergadering van 13 december 2018.

**De voorzitter,
Maddie GEERTS**

**De ondervoorzitter,
Philippe ANDRIANNE**